

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Mustvee Vallavolikogu
info@mustvee.ee
Tartu tn 28
49603, Mustvee linn

Meie 28.05.2025

nr 20-1/3463

Tähelepanu juhtimine

Lugupeetud Mustvee Vallavolikogu

Justiits- ja Digiministeeriumile esitati taotlus kontrollida Mustvee Vallavolikogu (volikogu) tegevuse õiguspärasust volikogu komisjonidesse liikmete määramisel.

Vastavalt [Vabariigi Valitsuse seaduse](#) (VVS) § 75³ lõikele 1 teostab Justiits-ja Digiministeerium haldusjärelvalvet kohaliku omavalitsuse üksuste haldusaktide õiguspärasuse üle. VVS §-s 75³ sätestatud protestiga seonduvat reguleerib [halduskohtumenetluse seadustiku](#) (HKMS) 25. peatükk. HKMS § 6 lõike 1 kohaselt loetakse haldusaktiks haldusakt [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 51 tähenduses, haldusleping HMS § 95 tähenduses, samuti üksikjuhtumit reguleeriv halduse siseakt. Järelevalve eesmärgiks on tuvastada, kas haldusakt on õiguspärane ega riku avalikku huvi. Avalik huvi on ülekaalukas huvi kohaliku omavalitsuse või riigi elanike vaatest tervikuna, hõlmates laiemalt ühiskondlikke hüvesid ja väärtusi. Avalikuks huviks on ka kogukonna ootus kohaliku omavalitsuse seadusest tulenevate ülesannete õiguspärasele täitmisele, mis hõlmab ka volikogu töö õiguspärasest korraldamist.

Mustvee sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni 18.02.2025 koosoleku protokollis kohaselt EKRE - Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna liikmete volikogu erinevatesse komisjonidesse määramise kohta kommenteeriti järgnevalt:

1. *Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus ei kohusta, vaid pigem soovitab, et võiks olla erinevatest fraktsioonidest ja erakondadest esindajad volikogu komisjonides.*
2. *Mustvee Vallavolikogu liige Arlo Säälik oli isegi aseesimees, aga kuna peatas ise oma volikogu liikme volitused, siis jäi staatusest ilma.*
3. *Olulisem on, et igast piirkonnast oleks komisjonis esindaja.*

Volikogu liige Arlo Säälik esitas 07.02.2025 ettepanekud liikmete vahetamiseks ja uute liikmete määramiseks komisjonidesse. Neljas ettepanekus on palutud volikogu liikmete Arlo Säälik ja Artur Aganits ja kahe muu isiku määramist erinevatesse komisjonidesse. Seejuures ei kuulu volikogu liikmed Arlo Säälik ja Artur Aganits hetkel ühtegi volikogu komisjoni.

Eelneva tõttu, peame vajalikuks tähelepanu juhtida, et [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 47 lõike 1 kohaselt on igal volikogu liikmel õigus kuuluda vähemalt ühte komisjoni.

Eelnimetatud volikogu liikmed on avaldanud soovi kuuluda ühte komisjoni ja juhul, kui nende volikogu liikme volitused pole enam peatunud, siis tuleb volikogul nad uuesti komisjoni määrata. KOKS § 22 lõike 1 punktist 20 tulenevalt on komisjoni liikmete määramise otsustamine volikogu ainupädevuses (mitte komisjoni pädevuses).

Lisaks selgitame, et KOKS § 47 üheks oluliseks eesmärgiks on tagada komisjonides poliitiline tasakaal ja kõigi valijate esindatus selliselt, et ka volikogu opositsiooni esindajatel oleks võimalik komisjonide töös osaleda. KOKS § 47 lõige 1³ sätestab, et volikogu komisjoni koosseisu kujundamisel arvestatakse erakondade ja valimisliitude esindajate osakaalu volikogus.

Viimati nimetatud säte lisati seadusesse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmise seadusega [602 SE](#). Algselt eelnõus olnud lõikele 1³ vastava sätte sõnastus oli isegi rangem, sätestades, et volikogu valimistel valituks osutunud erakonna ja valimisliidu nimekirjade esindatus volikogu poolt moodustatavais komisjonides peab olema proportsionaalne nende esindatusega volikogus. Menetluse käigus muutis Riigikogu sätte sõnastust, põhjendades seda järgnevalt: „*Volikogus esindatud erakondade ja valimisliitude täpselt proportsionaalse esindatuse tagamine volikogu komisjonides võib olla aga raskendatud, kui komisjoni liikmete arv ei vasta täpselt volikogu liikmete arvule. Seetõttu sätestatakse ettepanekuga KOKS § 47 lõikes 1³ üldisem nõue, mille kohaselt arvestatakse volikogu komisjonide koosseisude kujundamisel erakondade ja valimisliitude esindajate osakaaluga volikogus. KOV üksused saavad vajadusel nõude järgimisega seonduvaid küsimusi reguleerida täpsemalt linna või valla põhimääruses.*“. Eelnevast nähtub, et seadusandja tahe on olnud suunatud sellele, et komisjonide koosseisu kujundamisel arvestataks võimalikult täpselt erakondade ja valimisliitude esindajate osakaalu volikogus. Eelnõu seletuskirjast nähtuvalt võib sellest põhimõttest kõrvale kalduda eelkõige siis, kui volikogu ja komisjoni liikmete arvu suhtest tulenevalt ei ole täpse matemaatilise proportsionaalsuse saavutamine võimalik.

Ka Rahandusministeerium (praegu Regionaal- ja Põllumajandusministeerium) on selgitanud, et KOKS § 47 lõigete 1¹ ja 1³ mõte on selgelt olnud volikogu komisjonide moodustamisel rõhutada nii koalitsiooni kui opositsiooni kaasamist võimalikult võrdsetel alustel. Poliitiline tasakaal ei tähenda, et kõikides komisjonides peab volikogu liikmete erakondlik või valimisliidu esindatuse proportsioon olema täpselt sama kui volikogus, vaid esindajate osakaalu tuleb võtta komisjonide moodustamisel arvesse selliselt, et volikogu komisjonide töös oleks tagatud poliitiline tasakaal, sh opositsiooni ülekaal revisjonikomisjonis ning koalitsiooni ülekaal teistes alalistes komisjonides. Komisjonide moodustamisel peab volikogu järgima demokraatliku esindatuse printsiipi ning tagama ka volikogu opositsioonile proportsionaalse esindatuse komisjonide koosseisus.

Rahandusministeerium on KOKS § 47 lõiget 1³ tõlgendanud nii, et lõikes nimetatud nõuet tuleks järgida ka iga komisjoni puhul eraldi. See tähendab, et seaduses sätestatuga ei ole kooskõlas olukord, kus volikogu komisjonide peale kokku on valimisliidul küll proportsionaalne komisjoni kohtade arv, kuid enamus neist kohtadest on ühes komisjonis.

Ka Regionaal- ja Põllumajandusministeerium on oma 19.03.2025 (viit [1-8/25/758-1](#)) vastuses rõhutanud, et volikogude komisjonide koosseisude kinnitamisel tuleb esmalt tagada, et kõik volikogu liikmed on neisse kaasatud ja alles siis kaaluda sinna volikoguväliste isikute kinnitamist.

Eeltoodust tulenevalt tuleb asuda seisukohale, et Mustvee Vallavolikogu tegevus volikogu komisjonidesse liikmete määramisel ei ole kooskõlas KOKS § 47 lõikes 1 sätestatud põhimõttega, mistõttu tuleks volikogul siiski hinnata, kas ja kuidas oleks võimalik pakkuda volikogu liikmetele Arlo Säälik ja Artur Aganitš võimalust kuuluda vähemalt ühte komisjoni, arvestades seejuures vajadust tagada volikogu poliitiline tasakaalustatus.

Lõpetuseks märgime, et kui volikogu liige ei nõustu volikogus poolthääle enamusega vastu võetud otsustustega, tuleb oma poliitilise tahte realiseerimiseks lähtuda eeskätt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses sätestatud võimalustest, sh võimalusest esitada eelnõusid ja pöördumisi ning äärmuslikul juhul ka võimalusest algatada KOKS §-s 46 sätestatud umbusaldusmenetlus. [Mustvee valla põhimääruse](#) § 33 lõike 1 punkti 2 kohaselt on volikogu liikmel õigus algatada volikogu õigusakte. KOKS § 7 lõike 2 kohaselt kuuluvad volikogu õigusaktide hulka ka volikogu otsused. Seega on volikogu liikmel õigus ka ise algatada eelnõu komisjonide liikmete arvu muutmiseks või komisjoni koosseisu kinnitamise otsuse kehtetuks tunnistamiseks. Omavalitsuse sisesuhete pinnalt tekkivate vaidluste lahendamine valdkonna

eriseaduses ettenähtud võimaluste kaudu aitab kaasa volikogu liikmete vastutuse tunnetamisele ning oma rolli teadvustamisele kohaliku omavalitsuse kui terviku toimimises.

Avaldame lootust, et meie selgitused on informatiivsed ning abiks edasiste tegevuste planeerimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Victoria Tamme
nõunik

/*Lisaadressaadid:
Mustvee Vallavolikogu liige Arlo Säälük

Victoria Tamme 53523094
victoria.tamme@justdigi.ee